

Jumalateenistus Nõos P, 31.12.23 kell 18.00, vana-aastaõhtu

Lektsioonid: 1Pt 1:22–25; Lk 13:6–9

Pihikõne: pihimanitus Agendast lk 246

Jutlus: Nl 3:22–26

Laulud: 51 (1–3); 41 (1–6, 7); 44 (1–6); 42 (1–3)

See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud, sest tema halastused pole lõppenud: need on igal hommikul uued – sinu ustavus on suur! Issand on mu osa, ütleb mu hing, seepärast loodan ma tema peale. Issand on hea neile, kes teda ootavad, hingele, kes teda otsib. Hea on oodata kannatlikult Issanda päästet.

Meie selle aasta viimase jutluse kirjakoht algab võimsa sõnaga: „See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud...“ Kes niimoodi räägib? Ja kelle kohta?

Et Nl omistatakse traditsiooniliselt prohvet Jeremijale, siis võib esmalt mõelda, et neid sõnu räägib prohvet enese kohta.

Ka II jõulupühal kõnelesime jutluses põhjalikumalt prohvet Jeremijast ja tema nn halinast oma raske elu pärast Issanda prohvetina. Prohvetit pilgatakse ja vaenatakse tema kuulutuse pärast. Tema kaasaegsed ei taha kriitikat kuulata. Prohvet aga heitleb sisemiselt: ühest küljest sooviks ta kogu selle „jama“ sinnapaika jätta ja mitte iialgi enam midagi avalikult rääkida. Teisest küljest põleb Jumala sõna tema sees nagu tuli ja ta ei näe mingit võimalust seda mitte välja öelda. Ja kui ta seda teeb, siis ta kogeb ikka ja jälle, kui suur on Issand oma armus ja halastuses. Seepärast võib Jeremija mõelda sõnaga „See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud...“ Jumala abi prohveti isiklikes kannatustes. Prohvet sel juhul lihtsalt „meietaks“ siin ennast.

Kuid need sõnad võib prohvet ütleda ka oma rahva, Iisraeli rahva nimel, kes pole olnud Jumalale kaugeltki ustav. Mida see rahvas on siis teinud?

Loeme Jeremija raamatu 5. peatükist.

Salmis 7j ütleb Issand Iisraelile: „Kuidas ma võin sulle andeks anda? Su lapsed on minu maha jätnud ja on andnud vande nende juures, kes ei olegi jumalad. Mina toitsin neid, aga nad rikkusid abielu ja logelevad pordumajas. Nad on lihavad, ringi tõmbavad täkid: igaüks hirnub oma ligimese naise järele.“

Salm 12: „Nad on salanud Issandat ja on öelnud: „Tema seda küll ei tee! Ei taba meid õnnetus, ei näe me mõõka ega nälga!”

Ja selle rahva ülbe muretuse peale lubab Issand salmis 15: „Vaata, ma toon teie kallale kaugelt ühe rahva, oh Iisraeli sugu ... See on vastupidav rahvas, see on igivana rahvas, rahvas, kelle keelt te ei oska ega mõista, mida ta räägib.“ Ja lisab salmis 17: „Ta sööb su lõikuse ja leiva, ta sööb su pojad ja tütreid, ta sööb su lambad ja veised, ta sööb su viinapuud ja viigipuud. Ta hävitab mõõgaga su kindlustatud linnad, mille peale sa loodad.“

See kauge ja igivana rahvas, kellest Jeremija räägib, on muidugi babüloomlased, kelle vallutust 587 eKr Jeremija siin ette kuulutab, kuid hiljem selle ka läbi elab. Ta näeb pealt Jeruusalemma hävitamist ja õigupoolest ongi tema Nutulaulude raamat selle sündmuse kajastus, vähemalt osaliselt.

Kuid sellest Jeremija sõnast on saanud võimas sõnum kõigi järgnevate aegade jaoks. Miks peaksime mõtlema, et kui Jumal nuhtles oma rahvast kunagi enne Kristuse sündi teiste jumalate järel käimise pärast võõra rahva okupatsiooniga, siis talub ta teiste jumalate järel käimist paremini järgnevatel sajanditel, sh meie ajal 21. sajandil? Eks ole ka meie ajastu inimesed samasugused kui need, kelle kohta Jeesus kunagi ütles Mt 12:39 (ja paralleelkohad): „See kuri ja abielurikkuja sugupõlv...“?

Eks ole ka meie aja inimesed kindlad, et maailma julgeolek on nende endi kätes ja Jumalal, isegi kui ta olemas on, pole asjade käiguga mingit pistmist. Tänapäeva liberaal-demokraatlik inimene mõtleb ju kriiside puhul nii, et maailmas elavad inimesed on need küll tekitanud, kuid nende inimeste võimuses on need kriisid ka kontrolli alla saada. Ja kas ei ole ka tänapäeval Euroopa Jumalast võõrdunud inimesi ähvardamas üks „võõras ja igivana rahvas“, kelle keelt nad ei oska ega

mõista, mida ta räägib? Mõtleme me selle võõra rahva all siis Venemaad või tema eksootilisi liitlasi Iraani, Põhja-Koread ja Hiinat.

Kuid siiski oleme me viimase 2000 aasta ajaloost näinud, et kriisidele tuleb viimaks lõpp. Tormid vaibuvad, sõjad lõpevad ja rahvad kosuvad jälle. Ja inimesed õpivad, et Issanda halastused pole siiski veel lõppenud.

Neid prohveti sõnu „See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud“ mõistavad hästi ka väikesed rahvad, kellest üle on käinud ajaloo tormid, kuid kes vaatamata sellele on püsima jäänud. Nende väikeste maailma rahvaste hulgas oleme ke meie, eestlased.

Tõepoolest, on suur Jumala heldus, et me pole otsa saanud! Üle meie on käinud võõrad rahvad. Ühed on tulnud, andnud maad teistele, need omakorda kolmandaile jne. Ja siiski on Issanda heldus nii suur, et juba üle 30 aasta on eestlased jälle saanud ise oma riigis oma rahva elu korraldada.

Ka meie, eestlased, peame aru saama, et meie püsimine pole mitte meie endi teene, vaid Issanda suur heldus. Sest tema halastused pole otsa lõppenud. Jumal pole selline nagu inimene, kes heal juhul teeb teene ja siis mõtleb, et aitab kah, kui palju ma teist ikka aitama pean. Prohvet ütleb siin, et Issanda halastused „on igal hommikul uued“, sest Jumala ustavus on suur. Jumal on niivõrd pikameelne, et võib tõesti öelda: igal hommikul või igal aastal algab kõik otsast peale. Inimesele, rahvale, inimkonnale antakse üha uusi võimalusi Jumalat otsida, ta üles leida ja teda teenida.

Siinkohal tuleb mulle meelde meie rahvusliku suurkuju, helilooja Rudolf Tobias, kelle 150. sünniaastapäeva lõppeval aastal pidulikult tähistati.

Tobiase oratooriumi „Joonase lähetamine“ II pildis, kooris nr 12 kõlavad samuti prohvet Jeremija sõnad: „See on Issanda suur heldus, et me pole otsa saanud“. Ja Tobias, kes on köstri pojana ja suurepäraselt Piiblit tundva inimesena oratooriumi teksti ise Piibli kirjakohtadest kokku pannud (võib-olla siiski kasutades ka oma Peterburi-ajast tuttava kirikuõpetaja Rudolf Kallase abi), ühendab selle Jeremija sõna sõnaga prohvet Jesajalt 42:3: „Rudjutud pilliroogu ei murra ta katki ja hõõguvat tahti ei kustuta ta ära.“ Seda Jesaja sõna aga seostatakse ju traditsiooniliselt Jeesus Kristusega, kes tuleb Issanda nimel, kuid alandlikult ja vaikselt. Kes toetab abivajajaid ja toob surijad jälle ellu tagasi.

Ehkki Tobias kasutab neid tekste seoses prohvet Joonas kannatustega kala kõhus hinge vaakudes, võib siitki välja lugeda viidet kõigi kannatajate kohta, sh eesti rahva kohta, kes oratooriumi esiettekande ajal 1909 oli ju ikkagi Tsaari-Venemaa orjuses ja vaid neli aastat oli möödunud 1905. aasta veristest sündmustest, milles meie maarahvas üsna kõvasti kannatas. Ja Tobiasegi moraal on see: kui kannataja pöördub kogu hingest Jumala poole, siis ta pääseb, ükskõik kui täbar tema olukord ka poleks.

Seepärast jätkab ka prohvet meie kirjakohtas lootusrikkalt ja veendunult: „Issand on mu osa, ütleb mu hing, seepärast loodan ma tema peale. Issand on hea neile, kes teda ootavad, hingele, kes teda otsib. Hea on oodata kannatlikult Issanda päästet.“

Kui inimene on kogenud Jumalat osana oma loomusest, kasvõi pisikese osana, siis ta tajub järsku, et väline segadus polegi enam viimselt oluline. Issand annab kannatlikkuse kõigile neile, kes panevad oma lootuse talle. Ka apostel Paulus ütleb ju Rm 8:25: „Kui me aga loodame seda, mida me ei näe, siis me ootame seda kannatlikult.“

Nende mõtetega on hea mööda saata lõppev aasta ja võtta vastu uus. Eks meie ja kõigi eurooplaste südames on rõhuv küsimus, mis ootab meid uuel aastal, kuna sõda Ukrainas ei taha lõppeda ja liitlaste entusiasm Ukrainat toetada hakkab tasapisi nõrgenema.

Ent kui mõtleme sellele, et Issanda halastused on igal hommikul uued neile, kes teda ootavad, siis on halastused uued ka uue aasta hommikul, kõigil järgnevail eluhommikuil, ka sellel hommikul, mil meid tabab kriis. Issanda halastused on uued sellel hommikul, mil me selle maise elu maha jätame ning lõpuks sellel hommikul, mil Issand Jeesus Kristus tuleb ja äratab üles kõik surnud ning võtab enda omad kaasa igavesse taevariiki, kus me võime Kolmainu Jumalat, Isa, Poega ja Püha Vaimu kiituse- ja tänulauludega austada igavesest ajast igavesti!

Õnnistatud vana aasta lõppu teile, kallid sõbrad!

Aamen.